

© JACQUES VAN OUTRYVE

PIONIEREN MET DUURZAME LANDBOUW

Op zijn Duchy Home Farm in de Cotswolds pionieren kroonprins Charles en zijn medewerkers met duurzame landbouw. Het is een biologisch landbouwbedrijf maar 'bio' is voor hen slechts een standaard en een halte op de weg naar meer duurzame landbouw. – Jacques Van Outryve

Al enige tijd houdt Zijne Koninklijke Hoogheid Prince of Wales zich met landbouw en voedselproductie bezig. Hij heeft uitgesproken ideeën over de toekomst van onze voedselproductie en geeft daar ook de nodige ruchtbaarheid aan in toespraken of artikels. Voor velen is hij een visionair die, in tegenstelling tot anderen, op zijn eigen boerderij zijn principes ook aan de praktijk toetst. Hij is een sterke verdediger van het Britse platteland en hij wil dat platteland met zijn hagen, drogesteenmuren (*dry stone walls*) en levendige plattelandsgemeenschappen zowel letterlijk als figuurlijk herstellen. Hij steunt vele projecten inzake natuurherstel, duurzame landbouw, commercialisering van landbouwproducten en heropbouw van plattelandsgemeenschappen. Om zijn principes ook

.....
Biologische en klassieke landbouw zullen elkaar uiteindelijk ontmoeten.
.....

in de praktijk om te zetten kocht de *Duchy of Cornwall* in 1980 het landgoed Highgrove in Tetbury, Gloucestershire aan. Het domein kon nog worden uitgebreid en samen met grond die bijkomend wordt gepacht bewerken de prins en zijn medewerkers 770 ha.

In 1985, met de komst van een nieuwe bedrijfsleider, David Wilson, werd beslist om te schakelen naar biologische landbouw. In 1990 werd op dringend verzoek van de prins een tandje bijgestoken zodat

het hele bedrijf sinds 1996 volledig biologisch draait. De melkveestapel telt 180 melkoeien van het ras Ayrshire. Waarom het Schotse ras Ayrshire? Omdat de prins niet de zoveelste zwartbonte melkveestapel van de buurt wou hebben. Hij wilde het anders doen dan de klassieke of conventionele landbouw. Daarnaast zijn er 150 Aberdeen Angus-zoogkoeien waarvan enkele stamboekdieren en 7 stamboekstieren, 130 Leynooien en 4 rammen. Jaarlijks worden 200 lammeren verkocht. Verder zijn er een aantal zeldzame rassen op het bedrijf zoals 30 Hebrideanooien, 14 Shropshire-ooien, 3 Tamworthzeugen, 1 Irish Moiledkoe, 2 Shetlandkoeien, 11 British Whitekoeien, 2 Aubrackkoeien, 3 Welsh Black- en een Sussexkoe. Prins Charles is immers beschermheer van de Rare Breed Survi-

val Trust. Op het bedrijf wordt ook aan akkerbouw gedaan. Er is 130 ha permanent grasland dat in de oorspronkelijke staat werd hersteld en er is een stukje bos van 8 ha waar de prins alle coniferen door inheemse bomen gaat vervangen. Het bedrijf heeft zeer verschillende bodemtypes, zelfs binnen eenzelfde perceel. "Zeer uitdagend", vindt ook de biobedrijfsleider David Wilson. Hij wordt bijgetreden door Patrick Holden, een rot in het vak van de biologische landbouw in het VK, vriend en adviseur van de *Prince of Wales* en directeur van zijn Sustainable Food Trust. De stichting gaat internationaal op zoek naar samenwerking om tot meer duurzame landbouw en voedselproductie te komen en wil het onderzoek ontwikkelen en de politiek beïnvloeden. Biologische landbouw is slechts een tussenstap. Hij is een welbepaalde norm of standaard. Zowel conventionele als biologische landbouw zullen verdere stappen zetten in de richting van duurzame landbouw. Uiteindelijk zullen zij elkaar ontmoeten.

Er wordt geen minerale stikstofbemesting gebruikt, noch chemische gewasbeschermingsmiddelen. Er wordt daarentegen zeer veel aandacht besteed aan de bodemvruchtbaarheid. De zevenjarige teeltrotatie is specifiek. Het land wordt 3 jaar lang bedekt met een mengeling van klaver en gras. Deze wordt door de schapen en de runderen afgegrazen of gemaaid als wintervoeder. Het is de bedoeling zo veel mogelijk melk en vlees te produceren uit ruwvoeder. Met gemiddeld 6300 l melk zit de melkveestapel op Highgrove nog aan de lage kant. Ayrshires geven gemiddeld 7500 tot 8000 l. Maar er is beterschap op komst.

Na de 3 jaar gras en klaver volgt winter-tarwe die de hoogste eisen stelt en als eerste kan genieten van de stikstof in de grond. Nadien worden achtereenvolgens zomerhaver, zomergerst en winterrogge geteeld. Tussen de teelten in staat een vanggewas zoals gele mosterd. De klaver en het gras zijn noodzakelijk voor de bodemvruchtbaarheid. Alle akkerbouwbedrijven zouden dat moeten doen. Dat wil echter zeggen dat alle akkerbouwbedrijven ook dieren, met name herkauwers, moeten hebben. Holden verwijst ook naar de voordelen voor de CO₂-opname van de grond. Studies van het *Rodale Institute* in de VS hebben aangetoond dat met meer duurzame landbouw 40% van de CO₂-uitstoot

1 Biologische melk in een verkooppunt van Waitrose met het Duchy Originals-label. Het zou melk van bioboerdrijf van Prins Charles kunnen zijn. 2 Patrick Holden en David Wilson experimenteren met duurzame landbouw. 3 Op de Duchy Home Farm worden de natuurlijke heggen en de dry stone walls hersteld. Deze lokken opnieuw hagedissen en andere reptielen. 4 Een mengsel van klaver en gras gedurende 3 jaar verbetert de bodemvruchtbaarheid aanzienlijk.

in de wereld door de landbouw zou kunnen worden vastgehouden. De biologische melk van Highgrove wordt geleverd aan de *Organic Milk Supplier Co-operative* (OMSCO), de grootste Britse verwerker van biologische melk die ook naar ons land producten uitvoert. Echter 50% van de melk wordt vermarkt via het label *Duchy Originals* bij de grootwinkelen Waitrose. Dat kwaliteitslabel dat een van de belangrijkste biolabels in het Verenigd Koninkrijk is, werd in 1992 door Prins Charles zelf in het leven geroepen. Het label wordt nu op de markt gebracht in samenwerking met Waitrose die 272 winkels heeft in het VK. Waitrose is geen alledaagse grootwinkelen. Hij beschikt ook zelf over een boerderij en de 90.000

werknemers zijn aandeelhouder van het bedrijf. Het rund- en lamsvlees van Duchy Home Farm komt op de markt via de *Organic Livestock Co-operative and Royal Household*. De tarwe en de haver worden verwerkt tot biscuits onder het *Duchy Originals*-label, de gerst tot mout voor *Duchy ale*. Er worden op Highgrove ook groenten gekweekt volgens de agroforestry-methode. De tuinman is een Nederlander. Meer informatie over de landbouw- en plattelandsactiviteiten en initiatieven van de *Prince of Wales* vind je op www.princeofwales.gov.uk/the-prince-of-wales/promoting-and-protecting/rural-communities-and-farming. ■